

# זה באמת הצחיק

הנה, במדור "הנדון", אחד משני הנאומים היחידים שגולדה הגיבה עליהם.

● **חוק מועצת הרבנות.** נאום חריף ביותר נגד הכוונה להאריך את תקופת כהונתה של הרבנות הראשית ללא בחירות.

● **חוק המקדמה.** נאמנו נגד, ואחר כך הצבענו נגד, הכוונה להגדיל את המקדמה של בנק ישראל לממשלה. הייתי אחד משני הנאומים על נושא זה.

● **חוק מלווה קצרימועד.** נאמנו נגד — ואחר כך הצבענו נגד — הכוונה לקחת מלווה חדש מהציבור. הייתי הנואם היחיד בוויכוח.

● **חוק מס רכוש וקרן פיצויים.** תמכנו בחוק המשפר את מצב הזכאים לפיצויים. תוך כדי כך העלינו כמה שאלות משפטיות מעשיות.

● **חוק בתייהדין לעבודה.** נאמנו נאום משפטי מנומק נגד הקמת בתייהדין הבאים לצמצם את סמכויות בתייהדין הרגילים ולתת למעבי השפעה מכרעת על מערכת שיפוט חדשה ומיוחדת.

● **משבר הטלוויזיה.** נאום קצר ויחיד על התפרקות הטלוויזיה, תוך הנמקת הצעתנו להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

● **שכר העבודה.** נאום להנמקת הצעתנו להעביר לוועדה את הדיון בדברי שר האוצר נגד העלאת שכר.

● **חוק הרשויות המקומיות.** תוך כדי תמיכה בהצעה להעלות את הגימלאות לראשי-ערים לשכר, מתחנו ביקורת חריפה ביותר על שלטון העסקנים המפלגתיים בעיריות וברשויות המקומיות.

● **שביתת פועלי הנמלים.** נימקנו את הימנעותנו בהצבעה על הצעת גח"ל לנתן את הפועלים, תוך הסחת דברים קשים נגד השימוש בנימוקי-ביטחון לקיפוח פועלים.

● **חוק מועצת הרבנות.** נימקנו את הסתייגותנו מהצעת-חוק זו, כשחזרה בקריאה סופית.

● **תקציב המדינה.** נימקנו תוך 10 דקות את 174 ההסתייגויות שלנו ל-14 משרדי ממשלה.

## חבלנים וצנזורים

בשבוע שעבר ענה משה דיין לשורה של שאלות שלגו, ותוך כדי כך התפתחו שוב כמה ויכוחים. בין השאר:

● **רמת החבלנים.** ביקשתי לפרט אילו שינויים חלו ברמת כוח האדם של אירגוני-החבלה מאז מלחמת ששת-הימים. **משה דיין:** בעבר היו רוב החבלנים אלמנטים של שכירי-חרב, מכריחים מיקצור עיים, טיפוסים פליליים וכו'. לא כן עכשיו. רוב המתגייסים לאירגוני-הטרור הינם מן הטיפוס הערבי הממוצע הנמצא במחנות הפליטים, ובציבור הפלשתינאי.

● **אורי אבנרי:** האם יש לכבוד השר הערכה לגבי מספר אנשי האינטליגנציה סטודנטים וכו', בין המתגייסים האלה?

● **משה דיין:** אולי אני יכול לבקש ולקבל רשימה של חלוקת העצורים לפי ההשכלה, אולם הערכה כללית אין לי. אני מניח שאם תפנה בעניין זה בכתב, אקבל את הפרטים מאנשי השירותים העוסקים בכך.

● **צנזורה צבאית.** שאלתי את משה דיין ביחס לטענת העיתונאים, כי קול ישראל משדר לא פעם ידיעות אשר הצנזור פוסל את פירסומן בעיתונות. השר אישר שהיו ידיעות שפורסמו ברדיו, מבלי שהוגשו לאישור הצנזורה.

● **אורי אבנרי:** כבוד השר, כשעיתון מפר את חודאות הצנזורה, הוא צפוי לכל מיני עונשים. מה דינו של גוף ממלכתי, כמו קול ישראל, כשהוא מפר את ההוראות?

● **משה דיין:** אינני יודע.

## השיא הארצי

נדמה לי שבשבוע שעבר הישגנו שיא ארצי ועולמי חדש בעבודה פרלמנטאית. רית. בארבעת ימי הכנסת דיברנו — מן הדוכן — 12 פעמים.

אם לוקחים בחשבון שכל נאום הצי-ריך הכנה מזדקקת, בדיקה משפטית קפדנית של הצעות-חוק (מצד אמנון זכרוני), איסוף עובדות וחוות-דעת מיקצועיות (מצד היועצים שלנו בשטחים השונים, שכימעט כולם אלמונים) ומה-שבה על מגמת הנאום — ברור כי העבודה היתה רבה. יש עשרות חברי-כנסת שלא דיברו 12 פעמים בכל שלוש וחצי שנות כהונתה של הכנסת הנוכחית.

מירוט הנאומים ילמד על מיגוון ה-נושאים:

● **הרכבת ממשלת מאיר.** זהו הנאום שפורסם בגליון האחרון של העולם

**אורי אבנרי:** מה שקרה להצעת-חוק זו אופייני למה שקורה בכנסת בכלל. היתה קריאה ראשונה. נשמעה מקהלה רחבה ומגוונת נגד הצעת-החוק; נמתחה ביקורת מכל הצדדים, וגם מספלי מפלגת-העבודה. אפשר היה להניח שכאשר יגיע נוסח הצעת-החוק בקריאה שנייה, תהיינה מצורפות אליה הסתייגויות מסועות רבות. והנה — אין אלא הסתייגות אחת שלי.

הפער בין הדיבורים בקריאה ראשונה, הנועדים לסבר את אוזני הציבור הרחב, התמים לדעת הנאומים, לבין המצב בקריאה השנייה והשלישית, כאשר מורמות הידיים, הוא בולט, ויש להפנות אליו את דעת הציבור.

במילים אלה פתחנו את נאומנו להנמקת ההסתייגות שלנו לחוק, מועצת הרבנות הראשית — חוק שבא להאריך את כהונת הרבנות לשנתיים, ללא בחירות.

בקריאה הראשונה נאמנו את הנאום החריף ביותר — אך גם דובריהן של סיעות אחרות דיברו נגדו. הצטיינו בחריפותם, בדיבורים נגד החוק, שולמית אלוני (מע"י), שלמה זלמן אברמוב ויוסף שופמן (גח"ל), שלמה כהן-צידון (המ"ח), שלמה לורנץ (אגו"י), אמה תלמי (מפ"ם) ועוד ועוד. אפשר היה לחשוב כי בתום הדיבורים יהיה רוב מכריע נגד הצעת-החוק, והיא תוסר מסדר-היום בבשרת-פנים.

אך שרידתה המפד"לי לא נבהל. ובצדק.

כאשר הורמו הידיים, הורמה רק יד אחת נגד החוק — היד שלי. שולמית אלוני, אנשי המרכז החופשי, אנשי ל"ע, אנשי מפ"ם — כולם פשוט נעלמו מן האולם. גח"ל הצביעה בעד החוק, יחד עם כל המערך והרתיים.

אותו הדבר קרה גם בקריאה הסופית — הייתי היחיד שהצביע נגד החוק.

דבר דומה קרה כאשר עלתה הצעה לסדר-היום נגד הקפאת השכר במדינה. מפ"ם דוגלת, כידוע, בהעלאת השכר. אבל כשהורמו הידיים — מפ"ם נמנעה.

אותו הדבר קרה כאשר נדון החוק להקמת בתי-דין לעבודה. שופטי ישראל מתנגדים בחריפות לחוק זה, המערער את מערכת-השיפוט. נואמים רבים, ובראשם נואמי גח"ל, נאמו בשצף-קצף נגד החוק. אבל כאשר הורמו הידיים — גח"ל לא הצביעה נגדו. היתה לנו הסתייגות כימעט לכל סעיף מסעיפי החוק — וברוב ההצבעות הורמה יד לבדה נגד הסעיפים שנועדו לבטל את סמכות בתי-המשפט הכללי לענייני עבודה. בחלק מן הסעיפים הצטרפה אלי יור של כהן-צידון.

(אחד הפקידים שנכח בוויכוח אמר אחר-כך: "מהצד זה נראה כמו סרט של צירלי צ'פלין. היד שלך הורמה [נגד סעיף], ואחר-כך כל שאר הידיים [בעדו]. היד שלך, כל שאר הידיים — וכך הלאה וכך הלאה, כחמישים פעמים. כמו תרגיל-התעמלות, או סרט סטאפטיק אמריקאי.")

זה היה באמת מצחיק. אבל לא בגלל המראה החיצוני — אלא בגלל הצביעות של הסיעות, המדברות נגד החוק ומצביעות אחר-כך בעדו, כתוצאה ממקדמי-מכר מטלגתי, המציאות בכנסת לא השתנתה. היא עדיין: 1 נגד 119.

# הדתיקון אינו ותיקון

**מצב שהיה קיים בוותיקון, כאשר נבחר האפיפיור המנוח יוחנן ה-23.**

יש רב ראשי אשכנזי, שהוא זקן מופלג, עד 120; הוא כל כך זקן שאינו יכול אפילו להיות דיין. הוא איננו מוחלף בבחירות, כי אין הכרעה בין המועמדים לירושתו. זה דומה במיקצת למעמד של ראש הממשלה, הגברת גולדה מאיר — אלא שכאן אין עניין עם דיין, אלא ספיר-זאבן, אלא עם הרב שלמה גורן, הרב שאול ישראל, הרב בצל-אל זולטי, הרב פרנקל ועוד. אין הכרעה ביניהם, לא מוסכם מי יהיה הירוש, לכן מאי-ריכים את כהונתו של הרב הוקן הנוכחי.

אילו היו באים היום ומציעים לנו לדחות את הבחירות לכנסת כדי לתת שהות לוועדה איוושהי לסיים את עבודתה — היתה קמה צעקה גדולה. הוא הדין לגבי כל מוסד ציבורי אחר, כמו העיריות.

האם מעלה משהו על הדעת שיבואו אלינו בהצעה לדחות את הבחירות לכנסת, מפני שהמשרדים הגורעים בדבר לא סיימו את מלאכת הכנת החוק?

**האם עונה על הדעת שלא ייבחר אפיפיור לכנסייה הקתולית, מפני שמשרדי-הדתות האיסלמיקי לא סיים את כעשה החקיקה?**

כל העניין הזה מראה איזה מעמד מגוחך שאתם מקנים למוסד הזה, שאתם כל-כך מפליגים לדבר ביקרו!

אפשר לשאול: מה זה נוגע לנו, החילוני-ניים, הדוגלים בהפרדת הדת מהמדינה? זה נוגע לנו מפני שמוסלים על הרבנות תפקידים ממלכתיים מובהקים, בניגוד לדעתנו ונגד רצוננו; מפני שלא קיימת הפרדה בין הדת והמדינה, והרבים ממלאים פונקציות ממלכתיות. כל אדם נאלץ להיוקק להן מ'אונס, גם כשאיינו רוצה בהן, ואפילו מת-נגד להן.

**ביקש סמכויות מהפרלמנט האיי-טלקי, או אילו היה מבקש תקי-ציו במדינת איטליה?**

זוהי סיבה אחת לדחיית הבחירות לרבנות. כדי לקיים בחירות דרוש חוק — ואת ה-

הנושא: חוק להארכת כהונת הרב-נות הראשית. הסיבה המוצהרת: אין אפשרות לקיים בה בחירות חדשות, מפני שמשרדי-הדתות לא הספיק להי-כין חוק מתאים. מגיש הצעת החוק: שרי-הדתות, זרח ורפהטיג.

**אורי אבנרי:** בתלמוד יש חיה הקרויה כוי, ורשיי מפרשי: ספק חיה, ספק בהמה. מעמדה המשפטי של הרבנות הראשית בארץ גם היא מעין חיה משונה: תערובת של רב קטן בקהילה גלוית, הוועד הלאומי בימי המנדט, סוכנות מפלגתית, ופקיד ממלכתי במדינה מודרנית.

הרבנות הראשית פועלת ללא חוק, כמעט מחוץ לחוק. יש איזה שהוא חוק מנדטורי משנת 1928, עליפי "דבר המלך במועצתו" — (זהו היה לפני שהיתה מלכה בישראל) — וזהו הבסיס החוקי היחיד של המוסד הזה. אחרי שקמה המדינה, הפכו הרבנים פקידו המדינה. דגל המדינה מתנוסס מעל משרדי-הם, וסמל המדינה — על נייר המכתבים שלהם.

אך באותה שעה עצמה אין הרבנים רוצים לקבל על עצמם מיסגרת של חוק ממלכתי, והם מחבלים בקבלתו מזה כמעט 20 שנה.

**הרבנות רוצה ליהנות למעשה משני עולמות: לקחת מאזוהים את אשר לאזוהים, ומהקיסר את אשר לקיסר. היא רוצה לקבל את כל ההנאות שאפשר לקבל מהי-מדינה, אך להישאר בתלי תלויה במדינה.**

הרבנות הראשית רוצה להיות מעין ותיקן יהודי, התיקן יהודי — והרב ניסים אף מת-וכח עם הוויקיין הקאטולי ומדמה לעצמו שהוא שווה מול שווה.

אין היה נראה הוותיקון אינו



ורפהטיג